T008 A HÀM VIII (35) Q17-25-Tứ Đế

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH TAÂNG NHAÁT A-HAØM QUYEÅN 17

Phaåm 25: TÖÙ ÑEÁ

KINH SOÁ 11

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: Neân tu taäp phaùp boán Ñeá. Nhöõng gì laø boán? 1. Khoå ñeá, maø nghóa khoâng theå taän, nghóa khoâng theå cuøng, thuyeát phaùp voâ taän. 2. Khoå taäp ñeá, maø nghóa khoâng theå taän, nghóa khoâng theå cuøng, thuyeát phaùp voâ taän. 3. Khoå taän ñeá, maø nghóa khoâng theå taän, nghóa khoâng theå cuøng, thuyeát phaùp voâ taän. 4. Khoå xuaát yeáu ñeá, maø nghóa khoâng theå taän, nghóa khoâng theå cuøng, thuyeát phaùp voâ taän. Theá naøo laø Khoå ñeá? Khoå ñeá, laø khoå bôûi sinh, khoå bôûi giaø, khoå bôûi beänh, khoå bôûi cheát, khoå bôûi buoàn lo phieàn naõo, khoå bôûi oaùn gheùt gaëp nhau, khoå bôûi aân aùi bò chia lìa, khoå bôûi nhöõng gì caàu maø khoâng ñöôïc, noùi toùm laïi laø khoå bôûi naêm thaïnh aám2. Ñoù goïi laø söï thaät veà khoå. Theá naøo laø Khoå taäp ñeá? Taäp ñeá, laø aùi töông öng vôùi duïc, taâm thöôøng nhieãm ñaém. Ñoù goïi laø Khoå taäp ñeá. Theá naøo laø Khoå taän ñeá? Taän ñeá, laø duïc aùi bò dieät taän khoâng coøn taøn dö, khoâng taùi sinh khôûi. Ñoù goïi laø Khoå taän ñeá. Theá naøo laø Khoå xuaát yeáu ñeá? Khoå xuaát yeáu, laø taùm phaåm ñaïo Hieàn thaùnh. Nghóa laø chaùnh kieán, chaùnh trò, chaùnh ngöõ, chaùnh haønh, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh Tam-muoäi. Ñoù goïi laø Khoå xuaát yeáu ñeá. Ñoù goïi laø, naøy Tyø-kheo, coù boán ñeá naøy laø thaät höõu, khoâng hö doái, laø ñieàu maø Theá Toân noùi, cho neân goïi laø ñeá. Trong caùc loaøi chuùng sinh hai chaân, boán chaân ôû coõi Duïc, coõi Saéc, coõi Voâ saéc, höõu töôûng, voâ töôûng, Nhö Lai laø toái thöôïng, ñaõ thaønh töïu boán Ñeá naøy, neân goïi laø boán Ñeá. Ñoù goïi laø, naøy caùc Tyø-kheo, coù boán Ñeá maø do khoâng giaùc tri neân soáng cheát xoay vaàn maõi trong naêm neûo. Nay Ta do ñaït ñöôïc boán Ñeá naøy, töø bôø naøy ñeán bôø kia, thaønh töïu nghóa naøy, ñoaïn tröø coäi goác sinh töû, nhö thaät bieát raèng khoâng coøn taùi sinh nöõa. Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi keä naøy: Nay coù phaùp boán Ñeá Neáu khoâng nhö thaät bieát Luaân hoài trong sinh töû Quyeát khoâng ñöôïc giaûi thoaùt.

1.

Tham chieáu Paøli, S. 56. 21 Vijjaø (R. v. 431).

Nguõ thaïnh aám , töùc naêm thuû uaån (Paøli: Paóca-upaødaønakkhandha).

2.

Nhö nay coù boán Ñeá Ñaõ giaùc, ñaõ hieåu roõ Neân ñoaïn goác sinh töû Cuõng khoâng coøn taùi sinh. Neáu coù boán boä chuùng naøo khoâng ñöôïc Ñeá naøy, khoâng giaùc, khoâng tri, seõ ñoïa vaøo naêm neûo. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo,

haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töïu boán Ñeá naøy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 2

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Coù boán phaùp naøy, lôïi ích nhieàu cho moïi ngöôøi. Nhöõng gì laø boán? Phaùp thöù nhaát laø neân gaàn guõi Thieän tri thöùc. Thöù hai laø neân nghe phaùp. Thöù ba laø neân bieát phaùp. Thöù tö laø neân phaân minh phaùp vaø phaùp töôùng. Ñoù goïi laø, naøy Tyø-kheo coù boán phaùp naøy, lôïi ích nhieàu cho moïi ngöôøi3. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töïu boán phaùp naøy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 34

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo A-nan: –Neáu khi Nhö Lai xuaát hieän ôû ñôøi, khi aáy coù boán phaùp vò taèng höõu5 xuaát hieän ôû ñôøi. Nhöõng gì laø boán? Caùc loaøi chuùng sinh naøy bò nhieàu ñaém nhieãm. Neáu khi noùi phaùp khoâng ñaém nhieãm, chuùng cuõng vaâng laõnh, nieäm töôûng tu haønh, taâm khoâng xa lìa. Ñoù laø phaùp vò taèng höõu thöù nhaát xuaát hieän ôû ñôøi, neáu khi Nhö Lai xuaát hieän ôû ñôøi, coù boán phaùp vò taèng höõu naøy xuaát hieän ôû ñôøi. Laïi nöõa, A-nan, chuùng sinh naøy luoân luaân chuyeån khoâng döøng trong naêm neûo. Giaû söû Ta muoán noùi phaùp, chuùng cuõng vaâng laõnh, taâm khoâng xa lìa. Neáu khi Nhö Lai xuaát hieän ôû

Cf. Taäp Dò 6 (T26n1536, tr. 393a11), Phaùp Uaån 2 (T26n1537, tr. 458b26), boán Döï löu chi : Thaân 3.

caän thieän só , thính vaên chaùnh phaùp , nhö lyù taùc yù , phaùp tuøy phaùp haønh . Paøli, D 33 Saígìti (R.iii. 227): Cattaøri sotaøpattiyaígaøni–sappurisasaösevo, saddhammassa-vanaö, yonisomanasikaøro, dhammaønudhammappaæipatti. 4. Tham chieáu Paøli, A IV 127 Adbhuøtadhammaø (R.ii. 131). Vò taèng höõu phaùp . Paøli: Adbhuøtadhamma. 5.

ñôøi, coù phaùp vò taèng höõu thöù hai naøy xuaát hieän ôû ñôøi. Laïi nöõa, A-nan, chuùng sinh naøy thöôøng oâm loøng kieâu maïn, khoâng rôøi ñaàu moái taâm. Giaû söû Ta noùi phaùp, chuùng cuõng vaâng laõnh, taâm khoâng xa lìa. Naøy A-nan, chuùng sinh naøy thöôøng oâm loøng kieâu maïn, khoâng boû choác laùt naøo. Giaû söû khi Ta noùi phaùp, chuùng cuõng vaâng laõnh. Ñoù goïi laø phaùp chöa töøng coù thöù ba xuaát hieän ôû ñôøi. Laïi nöõa, A-nan, chuùng sinh naøy bò voâ minh che kín.

Giaû söû khi Ta noùi phaùp minh, chuùng cuõng vaâng laõnh maø khoâng queân maát. Laïi nöõa, naøy A-nan, neáu khi Ta noùi phaùp minh, voâ minh naøy, maø taâm yù chuùng nhu hoøa luoân thích tu haønh; ñoù goïi laø, naøy A-nan, khi Nhö Lai xuaát ôû ñôøi, coù phaùp vò taèng höõu thöù tö naøy xuaát hieän ôû ñôøi. Neáu luùc Nhö Lai6 ñang hieän taïi, khi aáy coù boán phaùp vò taèng höõu naøy xuaát hieän ôû ñôøi. Cho neân, naøy A-nan, haõy phaùt taâm hoan hyû höôùng veà Nhö Lai. A-nan, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 47

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Nay Ta seõ noùi veà gaùnh naëng, cuõng seõ noùi veà ngöôøi mang gaùnh naëng, cuõng seõ noùi veà nhaân duyeân cuûa gaùnh naëng vaø cuõng seõ noùi veà söï buoâng gaùnh naëng8. Caùc Tyø-kheo, haõy laéng nghe, haõy laéng nghe, suy nghó kyõ. Nay Ta seõ noùi. Caùc Tyø-kheo thöa: –Kính vaâng, Theá Toân! Caùc Tyø-kheo vaâng lôøi Phaät daïy nhö vaäy. Theá Toân baûo: –Theá naøo laø gaùnh naëng? Ñoù laø naêm thaïnh aám. Theá naøo laø naêm? Saéc, thoï*, töôûng, haønh, thöùc aám. Ñoù goïi laø gaùnh naëng. Theá naøo laø ngöôøi mang gaùnh? Ngöôøi mang gaùnh, ñoù laø thaân ngöôøi, töï gì, teân gì, sinh nhö vaäy, thöùc aên nhö vaäy, thoï khoå laïc nhö vaäy, tuoåi thoï ngaén daøi nhö vaäy. Ñoù goïi laø ngöôøi mang gaùnh. Theá naøo laø nhaân duyeân cuûa gaùnh naëng9? Nhaân duyeân cuûa gaùnh naëng, ñoù laø nhaân duyeân bôûi aùi tröôùc caâu höõu vôùi duïc, taâm khoâng xa lìa10. Ñoù goïi laø nhaân duyeân gaùnh. Theá naøo laø buoâng gaùnh naëng? AÙi kia ñaõ khieán bò dieät taän khoâng coøn taøm dö, ñaõ tröø, ñaõ nhoå ra. Ñoù goïi laø buoâng gaùnh naëng.

Trong baûn: Ña-taùt-a-kieät . 6.

7.

Tham chieáu Paøli, S.22. 22 Bhaøra (R. iii. 25).

Daãn bôûi Caâu-xaù 30 (T29n1558, tr. 155a27): Troïng ñaûm (Paøli: Bhaøra), haø troïng ñaûm (Paøli:

8.

Bhaørahaøra), xaû troïng ñaûm (Paøli: Bhaøranikkhepana). 9. Paøli: Bhaøranidaøna. 10. Paøli, ñònh cuù: Yaøyaö taòhaø ponobhavikaø nandìraøgasahagataø tatratatraøbhinandinì seyyathidaö– kaømataòhaø, bhavataòhaø, vibhavataòhaø, aùi ñöông lai höõu, caâu höõu vôùi hæ tham, mong öôùc ta seõ ôû ñaây, ta seõ ôû kia, töùc laø, duïc aùi, höõu aùi, phi höõu aùi.

Nhö vaäy, Tyø-kheo, nay Ta ñaõ noùi veà gaùnh naëng, ñaõ noùi veà nhaân duyeân cuûa gaùnh naëng, ñaõ noùi veà ngöôøi mang gaùnh naëng, ñaõ noùi veà buoâng gaùnh naëng. Nhöõng gì Nhö Lai caàn laøm, nay Ta ñaõ laøm xong. Haõy ôû döôùi caây, choã nhaøn tònh, ngoài ngoaøi trôøi, haèng nieäm toïa thieàn, chôù coù buoâng

lung. Baáy giôø, Theá Toân lieàn noùi baøi keä: Haõy nieäm boû gaùnh naëng Chôù taïo gaùnh môùi nöõa Gaùnh laø beänh theá gian Buoâng gaùnh, laïc ñeä nhaát. AÙi keát cuõng ñaõ tröø Phi phaùp haønh cuõng xaû Vónh vieãn xa lìa ñaây Khoâng coøn taùi sinh nöõa. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän buoâng xaû gaùnh naëng. Caùc Tyøkheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 5

Nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä.

Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo:

–Coù boán loaïi sinh. Nhöõng laø boán? Sinh töø tröùng, sinh töø thai, sinh töø aåm, sinh töø hoùa .

11

Theá naøo laø sinh töø tröùng? Sinh ra töø tröùng, caùc loaïi nhö gaø, chim, quaï, boà caâu, khoảng töôùc, raén, caù, kieán; thaûy ñeàu laø sinh tröùng. Ñoù goïi laø sinh tröùng. Theá naøo laø sinh töø thai? Ngöôøi cuøng suùc sinh, ñeán loaøi vaät hai chaân. Ñoù goïi laø sinh töø thai. Theá naøo laø sinh töø nhaân duyeân12? Nhöõng con truøng ñöôïc sinh töø trong thòt röõa, truøng trong nhaø xí, truøng trong thaây cheát; thaûy ñeàu ñöôïc goïi laø sinh töø nhaân duyeân. Theá naøo laø sinh töø hoùa? Ñoù laø caùc loaïi trôøi, ñòa nguïc, ngaï quyû, hoaëc ngöôøi, hoaëc suùc sinh. Ñoù goïi laø sinh töø hoùa. Ñoù goïi laø, naøy Tyø-kheo, coù boán loaïi sinh naøy. Caùc Tyø-kheo lìa boû boán loaïi sinh naøy, haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töïu phaùp boán Ñeá. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

11.

Cf. M 12 Mahaø-Sìhanaødasuttaö (R.i. 73): Catasso yoniyo: Aòñajaø yoni, jalaøbujaø yoni, saösedajaø yoni, opapaøtikaø yoni.

Nhaân duyeân sinh . Töùc thaáp sinh keå treân.

12.

KINH SOÁ 613

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, Toân giaû Muïc-kieàn-lieân ôû Ca-lan-ñaø, trong vöôøn Truùc, thaønh La-duyeät. Baáy giôø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát baûo caùc Tyø-kheo: –Theá gian coù boán haïng ngöôøi naøy. Nhöõng gì laø boán? 1. Ngöôøi coù keát tieàm phuïc; beân trong coù keát maø khoâng bieát nhö thaät coù.14 2. Hoaëc ngöôøi coù keát tieàm phuïc; beân trong coù keát maø bieát nhö thaät coù. 3. Hay ngöôøi khoâng coù keát söû tieàm phuïc; beân trong khoâng coù keát maø khoâng bieát nhö thaät laø khoâng coù. 4. Hoaëc ngöôøi khoâng coù keát söû tieàm phuïc;

beân trong khoâng keát maø bieát nhö thaät laø khoâng coù. Caùc Hieàn giaû neân bieát, haïng ngöôøi thöù nhaát coù keát tieàm phuïc; beân trong coù keát maø khoâng bieát; trong hai ngöôøi coù keát naøy, ngöôøi naøy raát thaáp heøn. Ngöôøi thöù hai coù keát tieàm phuïc; beân trong coù keát maø bieát nhö thaät coù, ngöôøi naøy thaät laø toái öu. Ngöôøi thöù ba khoâng coù keát tieàm phuïc; beân trong khoâng coù keát maø khoâng bieát nhö thaät; trong hai ngöôøi khoâng coù keát, ngöôøi naøy raát laø thaáp heøn. Ngöôøi thöù tö khoâng coù keát söû tieàm phuïc; beân trong khoâng keát maø bieát nhö thaät; trong ngöôøi khoâng coù keát, thì ngöôøi naøy laø thaät laø ñeä nhaát. Caùc Hieàn giaû neân bieát, theá gian coù boán haïng ngöôøi naøy. Baáy giôø, Toân giaû Muïc-kieàn-lieân hoûi Xaù-lôïi-phaát: –Vì lyù do gì ngöôøi cuøng coù keát tieàm phuïc, maø moät ngöôøi thì thaáp heøn, moät ngöôøi thì toái öu? Laïi vì lyù do gì, hai ngöôøi khoâng keát tieàm phuïc naøy, moät ngöôøi thì thaáp heøn, moät ngöôøi thì toái öu? Xaù-lôïi-phaát ñaùp: –Ngöôøi coù keát tieàm phuïc, khoâng bieát nhö thaät beân trong coù keát, ngöôøi kia töï nghó: “Ta ñang coù töôûng tònh.” Ngöôøi aáy tö duy coù töôûng tònh. Luùc ñang coù töôûng tònh, taâm duïc khôûi. Khi taâm duïc khôûi, ngöôøi aáy maïng chung vôùi taâm tham duïc, saân nhueá, ngu si. Ngöôøi aáy ñaõ khoâng tìm caàu phöông tieän dieät taâm duïc naøy, maø maïng chung vôùi taâm saân nhueá, ngu si. Muïc-lieân neân bieát, gioáng nhö coù ngöôøi ñeán chôï mua ñöôïc ñoà ñoàng, buïi baëm baùm baån, raát laø baát tònh. Ngöôøi kia khoâng tuøy thôøi chòu lau chuøi, khoâng tuøy thôøi röûa saïch, ñoà ñoàng kia caøng ngaøy caøng theâm oá baån, raát laø baát tònh. Ngöôøi thöù nhaát naøy cuõng nhö vaäy, caùu baån baùm theo, beân trong coù keát maø khoâng bieát nhö thaät. Ngöôøi kia töï nghó: “Ta seõ tö duy töôûng tònh15.” Khi tö duy töôûng tònh, taâm duïc sinh. Khi taâm duïc sinh, khoâng tìm caàu phöông tieän dieät taâm duïc naøy, ngöôøi aáy maïng chung vôùi taâm tham duïc, saân nhueá, ngu si. Ngöôøi thöù hai kia coù keát tieàm phuïc, maø bieát nhö thaät beân trong coù keát. Ngöôøi aáy nghó: “Nay ta seõ xaû boû töôûng tònh, tö duy töôûng baát tònh.” Ngöôøi kia xaû boû töôûng tònh, tö duy töôûng baát tònh. Khi tö duy töôûng baát tònh, taâm duïc khoâng sinh, tìm caàu phöông tieän chöùng ñaéc nhöõng gì chöa chöùng ñaéc, ñaït ñöôïc nhöõng gì chöa ñaït ñöôïc, thaønh töïu nhöõng gì

13. Tham chieáu Paøli, M. 5 Anaígaòasuttaö (R. i. 24); Haùn, Trung 22 kinh 87 (T1n26, tr. 566a13). 14. Paøli, ibid., saøígaòova (…) ajjhattaö aígaòan’ti yathaøbhuøtaö nappajaønaøti, coù oâ ueá, nhöng khoâng nhö thöïc bieát raèng ta beân trong coù oâ ueá. 15. Paøli: Subhanimittaö manasi karissati, noù seõ taùc yù ñeán daáu hieäu tinh saïch.

chöa thaønh töïu, beøn khoâng coøn tham duïc, saân nhueá, ngu si. Ngöôøi aáy maïng chung maø khoâng coù keát. Gioáng nhö coù ngöôøi töø trong chôï mua ñöôïc ñoà ñoàng dính baùm buïi baån. Ngöôøi kia tuøy thôøi lau chuøi, taåy röûa saïch seõ. Ngöôøi naøy cuõng nhö vaäy, coù keát tieàm phuïc, maø bieát nhö thaät beân trong coù keát. Ngöôøi naøy lieàn boû töôûng tònh, tö duy töôûng baát tònh. Khi tö duy töôûng baát tònh, ngöôøi aáy tìm caàu phöông tieän chöùng ñaéc nhöõng gì chöa chöùng ñaéc, ñaït ñöôïc nhöõng gì chöa ñaït ñöôïc, taùc chöùng nhöõng gì chöa taùc

chöùng. Ngöôøi naøy maïng chung vôùi taâm khoâng duïc, khoâng saân nhueá, ngu si. Naøy Muïc-lieân, ñoù goïi laø coù hai haïng ngöôøi coù keát tieàm phuïc naøy, moät ngöôøi heøn haï, moät ngöôøi toái öu. Muïc-lieân noùi: –Laïi vì lyù do gì khieán hai haïng ngöôøi khoâng coù keát tieàm phuïc naøy, moät ngöôøi heøn haï, moät ngöôøi laïi toái öu? Xaù-lôïi-phaát noùi: –Haïng ngöôøi thöù ba khoâng coù keát tieàm phuïc kia, maø khoâng bieát nhö thaät beân trong khoâng coù keát. Ngöôøi aáy khoâng töï tö duy raèng: “Ta tìm caàu phöông tieän chöùng ñaéc nhöõng gì chöa chöùng ñaéc, ñaït ñöôïc nhöõng gì chöa ñaït ñöôïc, taùc chöùng nhöõng gì chöa taùc chöùng.” Ngöôøi kia maïng chung vôùi taâm bò troùi buoäc bôûi duïc, saân nhueá, ngu si. Gioáng nhö coù ngöôøi ñeán chôï mua ñoà ñoàng khoâng16 bò dính buïi baån, nhöng khoâng tuøy thôøi lau chuøi, cuõng khoâng tuøy thôøi taåy röûa. Ngöôøi thöù ba naøy cuõng nhö vaäy, khoâng coù keát tieàm phuïc, maø khoâng bieát nhö thaät beân trong khoâng keát, cuõng khoâng hoïc ñieàu naøy: “Ta neân tìm caàu phöông tieän dieät tröø caùc keát naøy.” Ngöôøi aáy maïng chung vôùi taâm tham duïc, saân nhueá, ngu si. Haïng ngöôøi thöù tö khoâng caâu höõu vôùi keát, maø bieát nhö thaät beân trong khoâng keát. Ngöôøi kia töï tö duy tìm caàu phöông tieän chöùng ñaéc nhöõng gì chöa chöùng ñaéc, ñaït ñöôïc nhöõng gì chöa ñaït ñöôïc, taùc chöùng nhöõng gì chöa taùc chöùng. Ngöôøi kia maïng chung maø khoâng coù keát naøy. Gioáng nhö coù ngöôøi ñeán chôï mua ñöôïc ñoà ñoàng toát, raát laø tinh saïch, laïi theâm tuøy thôøi chaêm soùc lau röûa ñoà naøy. Baáy giôø, ñoà kia laïi caøng saïch ñeïp. Ngöôøi thöù tö naøy laïi cuõng nhö vaäy, khoâng coù keát tieàm phuïc, bieát nhö thaät beân trong khoâng keát. Ngöôøi kia töï tö duy tìm caàu phöông tieän chöùng ñaéc nhöõng gì chöa chöùng ñaéc, ñaït ñöôïc nhöõng gì chöa ñaït ñöôïc, taùc chöùng nhöõng gì chöa taùc chöùng. Ngöôøi kia thaân hoaïi maïng chung khoâng coù keát söû tham duïc, saân nhueá, ngu si. Naøy Muïc-lieân, ñoù goïi laø coù hai haïng ngöôøi naøy, khoâng coù keát tieàm phuïc, (maø bieát noù nhö thaät beân trong khoâng keát)17 nhöng moät ngöôøi thì cao quyù, moät ngöôøi thì heøn haï. Baáy giôø, Toân giaû Muïc-lieân hoûi Xaù-lôïi-phaát: –Vì sao goïi laø keát18? Xaù-lôïi-phaát noùi: –Muïc-lieân, neân bieát, phaùp aùc baát thieän, khôûi caùc taø kieán, ñoù goïi laø keát19.

16.

Ñeå baûn nhaûy soùt. Tham chieáu Paøli, ibid.; Trung 22, daãn treân.

17.

Caâu naøy nghi ñeå baûn cheùp dö, neân cho vaøo ngoaëc.

Keát ; ñaây hieåu laø “baån”; Trung 22 noùi laø ueá . Paøli noùi laø aígaòa (veát baån).

18.

19. Cf. Trung 22: “Voâ löôïng phaùp aùc baát thieän phaùt sinh töø duïc, ñoù goïi laø ueá.” Paøli: Paøpakaønaö akusalaønaö icchaøvacaraønaö adhivacanaö yadidaö aígaòan‘ti, aùc, baát thieän, caûnh giôùi cuûa duïc, laø nhöõng töø ñoàng nghóa cuûa caùu baån.

Hoaëc laïi coù ngöôøi nghó nhö vaày: “Mong Nhö Lai hoûi nghóa ta tröôùc, sau ñoù môùi noùi phaùp cho caùc Tyø-kheo. Chöù Nhö Lai khoâng hoûi nghóa Tyø-kheo khaùc, maø noùi phaùp cho caùc Tyø-kheo.” Nhöng laïi coù luùc Theá Toân noùi vôùi Tyø-kheo khaùc maø thuyeát phaùp, chöù khoâng noùi vôùi Tyø-kheo kia. (Ngöôøi aáy beøn nghó)20 “Nhö Lai thuyeát phaùp. Nhöng Nhö Lai khoâng noùi vôùi ta maø laïi thuyeát phaùp cho caùc Tyø-kheo.” Do vaäy, hoaëc coù baát thieän, hoaëc coù tham duïc. Ñaõ coù baát thieän laïi coù tham duïc, caû hai ñeàu baát thieän21. Hoaëc laïi coù luùc Tyø-kheo nghó nhö vaày: “Mong khi vaøo thoân khaát thöïc ta thöôøng ñi phía tröôùc caùc Tyø-kheo. Chôù ñeå Tyø-kheo khaùc ñi phía tröôùc caùc Tyø-kheo khi vaøo thoân khaát thöïc.” Nhöng coù luùc Tyø-kheo khaùc ñi phía tröôùc khi vaøo thoân khaát thöïc, khoâng ñeå Tyø-kheo kia ñi phía tröôùc caùc Tyø-kheo khi vaøo thoân khaát thöïc. (Tyø-kheo aáy beøn nghó:) “Ta khoâng ñi phía tröôùc Tyø-kheo khi vaøo thoân khaát thöïc.” Ñaõ coù baát thieän, laïi coù tham duïc, caû hai ñeàu baát thieän. Muïc-lieân neân bieát, hoaëc coù luùc Tyø-kheo nghó nhö vaày: “Mong Ta ngoài phía tröôùc Tyø- kheo, nhaän nöôùc tröôùc, ñöôïc thöùc aên tröôùc; chôù ñeå Tyø-kheo khaùc ngoài tröôùc Tyø-kheo, nhaän nöôùc tröôùc, ñöôïc thöùc aên tröôùc.” Nhöng laïi coù Tyø-kheo khaùc ngoài phía tröôùc Tyø-kheo, nhaän nöôùc tröôùc, ñöôïc thöùc aên tröôùc, khoâng ñeå Tyø-kheo kia ngoài tröôùc caùc Tyø-kheo, nhaän nöôùc tröôùc, ñöôïc thöùc aên tröôùc. (Tyø-kheo aáy beøn nghó:) “Ta khoâng ngoài phía tröôùc Tyø-kheo; khoâng nhaän nöôùc tröôùc, khoâng ñöôïc thöùc aên tröôùc.” Ñaõ coù baát thieän laïi coù tham duïc, caû hai ñeàu baát thieän. Hoaëc laïi coù luùc Tyø-kheo nghó nhö vaày: “Mong khi aên xong, ta noùi phaùp cho ñaøn-vieät. Chôù ñeå Tyø-kheo khaùc noùi phaùp cho ñaøn-vieät sau khi aên xong.” Nhöng coù luøc Tyø-kheo khaùc noùi phaùp cho ñaøn-vieät sau khi aên xong, chöù khoâng ñeå cho Tyø-kheo kia noùi phaùp cho ñaøn-vieät sau khi aên xong. (Tyø-kheo aáy beøn nghó:) “Ta khoâng ñöôïc thuyeát phaùp cho ñaøn- vieät sau khi aên xong.” Ñaõ coù baát thieän laïi coù tham duïc, caû hai ñeàu baát thieän. Hoaëc laïi coù luùc, Tyø-kheo nghó nhö vaày: “Mong ta ñeán noùi phaùp cho Tröôûng giaû, Baø- la-moân ôû trong vöôøn22.” Chôù ñeå cho Tyø-kheo khaùc ñeán noùi phaùp cho Tröôûng giaû, Baø-la- moân ôû trong vöôøn. Nhöng coù luùc Tyø-kheo khaùc ñeán trong vöôøn noùi phaùp cho Tröôûng giaû, Baø-la-moân, khoâng ñeå Tyø-kheo aáy ñeán trong vöôøn noùi phaùp cho Tröôûng giaû, Baø-la-moân. (Tyø-kheo aáy beøn nghó:) “Ta khoâng ñeán trong vöôøn noùi phaùp cho Tröôûng giaû, Baø-la-moân.” Ñaõ coù baát thieän, laïi coù tham duïc, caû hai ñeàu baát thieän. Hoaëc coù luùc Tyø-kheo nghó nhö vaày: “Nay ta phaïm giôùi. Caàu mong caùc Tyø-kheo khoâng bieát ta phaïm giôùi.” Nhöng laïi coù luùc Tyø-kheo kia phaïm giôùi, maø caùc Tyø-kheo bieát Tyø-kheo naøy phaïm giôùi. Ñaõ coù baát thieän laïi coù tham duïc, caû hai ñeàu baát thieän. Hoaëc coù luùc Tyø-kheo nghó nhö vaày: “Nay ta phaïm giôùi. Chôù ñeå Tyø-kheo khaùc noùi raèng ta phaïm giôùi.” Nhöng laïi coù luùc, Tyø-kheo aáy phaïm giôùi, Tyø-kheo khaùc noùi Tyø-kheo aáy phaïm giôùi. (Tyø-kheo aáy nghó raèng:) “Caùc Tyø-kheo khaùc noùi ta phaïm giôùi.” Ñaõ coù baát thieän laïi coù tham duïc, caû hai ñeàu baát thieän. Hoaëc laïi coù luùc Tyø-kheo kia nghó nhö vaày: “Nay ta phaïm giôùi. Mong Tyø-kheo thanh tònh noùi

vôùi ta; khoâng ñeå Tyø-kheo khoâng thanh tònh noùi vôùi ta23.” Nhöng laïi coù luùc Tyø-kheo

20. Trong ngoaëc, khoâng coù trong Haùn dòch, nhöng ñöôïc theâm vaøo cho roõ nghóa. 21. Cf. Trung 22, ibid.: “Vò aáy lieàn sinh aùc taâm. Khi taâm sinh aùc vaø taâm sinh duïc, thaûy ñeàu baát thieän.” Cf Paøli, ibid., so kupito hoti appatìto. kopo yo ca appaccayo–ubhayametaö aígaòaö, vò aáy phaãn noä vaø baát maõn. Phaãn noä vaø baát maõn, caû hai ñeàu oâ ueá. Trung 22: Chuùng vieân , töùc trong Taêng-giaø-lam, hay Taêng vieän. Paøli: AØraøma. 22.

23. Haùn dòch coù söï nhaàm laãn. Tyø-kheo khoâng thanh tònh khoâng ñöôïc noùi toäi Tyø-kheo khaùc. Cf. Vin.i. 170.

khoâng thanh tònh noùi Tyø-kheo kia raèng Tyø-kheo kia phaïm giôùi. Ñaõ coù baát thieän laïi coù tham duïc, caû hai ñeàu baát thieän. Hoaëc coù luùc Tyø-kheo nghó nhö vaày: “Nay ta phaïm giôùi, neáu coù Tyø-kheo naøo noùi vôùi ta, neân ôû nôi khuaát kín, khoâng ôû giöõa ñaïi chuùng.” Nhöng laïi coù luùc, Tyø-kheo kia phaïm giôùi, bò noùi toäi ôû giöõa ñaïi chuùng, khoâng ôû nôi khuaát kín. Ñaõ coù baát thieän laïi coù tham duïc, caû hai ñeàu baát thieän. Muïc-lieân neân bieát, goác cuûa caùc phaùp naøy khôûi daäy caùc haønh vi naøy, goïi laø keát söû. Muïc-lieân, laïi neân bieát, nhöõng ai trong boán boä chuùng maø phaïm caùc haønh vi, moïi ngöôøi ñeàu nghe, ñeàu bieát phaïm, tuy ngöôøi ñoù coù noùi raèng toâi haønh A-lan-nhaõ, soáng ôû nôi nhaøn tònh vaø ngay duø coù khoaùc y naêm maûnh, thöôøng haønh khaát thöïc khoâng löïa giaøu ngheøo, ñi khoâng thoâ thaùo, qua laïi, ñi döøng, naèm ngoài, ñoäng tònh, noùi naêng, im laëng. Nhöng Tyø- kheo aáy laïi nghó nhö vaày: “Mong Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, Öu-baø-taéc, Öu-baø-tö, caùc vò phaïm haïnh luoân ñeán cung kính cuùng döôøng ta.” Tyø-kheo aáy tuy coù nghó vaäy, song cuõng khoâng ñöôïc chuùng boán boä tuøy thôøi cung kính cuùng döôøng. Vì sao? Vì Tyø-kheo kia coù aùc, baát thieän haønh chöa ñöôïc tröø, maø moïi ngöôøi ñeàu thaáy, ñeàu nghe, ñeàu nieäm, ñeàu bieát. Gioáng nhö ngöôøi coù ñoà ñoàng thaät saïch seõ; laïi ñöïng ñaày ñoà baát tònh trong bình ñoàng, roài duøng ñoà khaùc phuû leân roài mang ñi vaøo quoác giôùi. Moïi ngöôøi thaáy hoûi ngöôøi kia raèng: “Anh mang vaät gì vaäy? chuùng toâi muoán ñöôïc thaáy qua.” Khi aáy moïi ngöôøi voán ñaõ ñoùi keùm, keâu leân raèng: “OÀ! Ñaây laø ñoà aên thöùc uoáng ngon.” Roài hoï môû naép ñaäy ra, moïi ngöôøi ñeàu troâng thaáy ñoà baát tònh. ÔÛ ñaây, Tyø-kheo cuõng laïi nhö vaäy. Tuy coù haønh A-lan-nhaõ, tuøy thôøi khaát thöïc, maëc y naêm maûnh, chaùnh thaân chaùnh yù, buoäc nieäm ôû tröôùc. Ngöôøi aáy tuy coù yù nghó naøy: “Mong sao caùc vò phaïm haïnh tuøy thôøi ñeán cung kính cuùng döôøng.” Nhöng caùc vò phaïm haïnh laïi khoâng tuøy thôøi cung kính cuùng döôøng. Vì sao? Vì Tyø-kheo kia coù phaùp aùc, baát thieän, keát söû, maø chöa dieät taän. Muïc-lieân neân bieát, nhöõng Tyø-kheo naøo khoâng coù phaùp aùc, baát thieän; keát söû ñaõ dieät taän, maø moïi ngöôøi ñeàu thaáy, ñeàu nghe, ñeàu nieäm, ñeàu bieát; vò aáy duø soáng beân thaønh aáp cuõng vaãn laø ngöôøi trì phaùp. Hoaëc ñöôïc ngöôøi thænh môøi, hoaëc nhaän ñöôïc söï cuùng döôøng cuûa caùc tröôûng giaû. Nhöng Tyø-kheo aáy khoâng coù töôûng

tham duïc naøy. Khi aáy boán boä chuùng vaø caùc ngöôøi phaïm haïnh ñeàu ñeán cuùng döôøng. Vì sao? Vì haønh vi cuûa Tyø-kheo kia thanh tònh, maø moïi ngöôøi ñeàu thaáy, ñeàu nghe, ñeàu nieäm, ñeàu bieát. Gioáng nhö ngöôøi coù bình ñoàng toát, ñöïng ñaày ñoà aên thöùc uoáng, muøi vò raát thôm, laïi laáy naép ñaäy leân, roài mang ñi vaøo quoác giôùi. Moïi ngöôøi thaáy, hoûi ngöôøi kia raèng: “Ñaây laø vaät gì? Chuùng toâi muoán ñöôïc xem qua.” Roài sau ñoù môû ra xem, thaáy ñoà aên thöùc uoáng, cuøng laáy aên. ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, Tyø-kheo ñöôïc thaáy ñöôïc nghe, ñöôïc nieäm, ñöôïc bieát, tuy ñi ôû beân thaønh aáp nhaän söï cuùng döôøng cuûa tröôûng giaû, nhöng khoâng nghó: “Mong sao caùc vò phaïm haïnh ñeán cuùng döôøng.” Tuy vaäy, caùc vò phaïm haïnh ñeàu ñeán cung kính cuùng döôøng. Vì sao? Vì Tyø-kheo kia coù aùc baát thieän haønh ñaõ ñöôïc taän tröø. Cho neân, Muïc-lieân do caùc haønh naøy, neân goïi laø keát söû. Baáy giôø, Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân khen: –Laønh thay, laønh thay! Xaù-lôïi-phaát, söï vieäc nhö vaày: Xöa kia toâi truù taïi vöôøn truùc Ca-lan-ñaø, thaønh La-duyeät naøy; ñeán giôø, ñaép y oâm baùt vaøo thaønh La-duyeät khaát thöïc, ñeán nhaø thôï laøm xe kia, ñöùng im laëng ôû ngoaøi cöûa. Luùc aáy ngöôøi thôï kia tay caàm buùa

Tham chieáu, Trung 22: “Ta phaïm giôùi, mong ngöôøi hôn ta chæ toäi, chöù khoâng phaûi ngöôøi khoâng baèng ta chæ toäi.” Paøli: Sappaæipuggalo maö codeyya, no appaæipuggalo’ti.

ñeõo goã. Baáy giôø laïi coù ngöôøi thôï giaø, coù chuùt vieäc ñeán nhaø ngöôøi thôï naøy. Khi ngöôøi thôï kia ñang söûa baûn goã thì ngöôøi thôï giaø naøy naûy sinh yù nghó: “Ngöôøi thôï treû ñeõo goã naøy nhö yù ta chaêng?” Nay ta phaûi xem qua. Luùc aáy, nhöõng choã khoâng vöøa yù ngöôøi thôï kia ñaõ ñöôïc ngöôøi thôï naøy ñeõo heát. Ngöôøi thôï giaø kia raát laáy laøm hoan hyû, nghó raèng: “Hay thay, hay thay! Baïn ñeõo goã thaät laø vöøa yù ta.” ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, caùc Tyø-kheo maø taâm khoâng nhu hoøa, boû haïnh Sa-moân, oâm loøng gian nguïy, khoâng theo phaùp Sa-moân, taùnh haïnh thoâ thaùo, khoâng bieát taøm quyù, maët trô chòu nhuïc maø laøm haønh vi thaáp heøn, khoâng coù duõng maõnh, hoaëc hay queân laõng nhieàu, khoâng nhôù nhöõng gì ñaõ laøm, taâm yù khoâng ñònh, haønh ñoäng nhaàm laãn, caùc caên khoâng ñònh; nhöng vò aáy nay ñöôïc Toân giaû Xaù-lôïi-phaát quaùn saùt taùnh haïnh maø söûa chöõa. Coù nhieàu vò thieän gia nam töû, do loøng tin kieân coá, xuaát gia hoïc ñaïo, raát cung kính giôùi, khoâng boû phaùp Sa-moân Hieàn thaùnh, khoâng coù huyeãn nguïy, khoâng haønh thoâ thaùo, taâm yù nhu hoøa, noùi luoân nôû nuï cöôøi, khoâng toån thöông yù ngöôøi, taâm thöôøng nhaát ñònh, khoâng coù thò phi, caùc caên khoâng loaïn; nhöõng vò aáy nghe Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi xong, lieàn töï vaâng laõnh, cuõng khoâng ñeå queân soùt. Gioáng nhö, hoaëc coù ngöôøi nam hay ngöôøi nöõ naøo xinh ñeïp voâ song, töï taém goäi, maëc y phuïc môùi, duøng höông thoa ngöôøi. Laïi coù ngöôøi ñem hoa öu-baùt ñeán taëng cho. Ngöôøi kia ñöôïc hoa, lieàn ñoäi leân ñaàu, vui möøng hôùn hôû khoâng töï kieàm cheá ñöôïc. ÔÛ ñaây cuõng laïi nhö vaäy, neáu coù vò thieän gia nam töû naøo, do loøng tin kieân coá, xuaát gia hoïc ñaïo, ñoái vôùi giôùi cung kính, khoâng ñeå maát phaùp Sa-moân, khoâng coù huyeãn nguïy, khoâng haønh thoâ thaùo, taâm yù nhu

hoøa, noùi luoân nôû nuï cöôøi, khoâng toån thöông yù ngöôøi, taâm thöôøng nhaát ñònh, khoâng coù thò phi, caùc caên khoâng loaïn. Ngöôøi aáy nghe Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi nhöõng lôøi naøy roài, loøng thaät vui möøng khoâng töï kieàm cheá ñöôïc, maø vaâng laõnh lôøi daïy naøy. Nhö vaäy, Ngaøi noùi giaùo phaùp naøy cho caùc vò thieän gia nam töû. Caùc Hieàn giaû moãi ngöôøi sau nghe nhöõng gì ñaõ ñöôïc noùi, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 7

Nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä.

Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo:

–Coù boán loaïi traùi naøy24. Nhöõng gì laø boán?

1. Hoaëc coù traùi soáng maø töïa chín.

2. Hoaëc coù traùi chín maø töïa soáng.

3. Hoaëc coù traùi chín maø töïa chín.

4. Hoaëc coù traùi soáng maø töïa soáng.

Ñoù laø, naøy Tyø-kheo theá gian coù boán loaïi traùi naøy.

Cuõng laïi nhö vaäy, theá gian coù boán haïng ngöôøi naøy. Theá naøo laø boán?

1. Hoaëc coù ngöôøi soáng maø gioáng chín.

2. Hoaëc coù ngöôøi chín maø gioáng soáng.

3. Hoaëc coù ngöôøi chín maø gioáng chín.

24. Cf. A IV 105 Ambasuttaö (R.ii. 106): Coù boán loaïi xoaøi (amba: Am-ma-laëc).

4. Hoaëc coù ngöôøi soáng maø gioáng soáng. Theá naøo laø ngöôøi soáng maø gioáng chín? Hoaëc coù ngöôøi qua laïi, ñi böôùc khoâng haønh thoâ thaùo. Maét nhìn ngoù phaûi thuaän theo phaùp giaùo. Ñaép y, mang baùt cuõng laïi theo phaùp. Böôùc ñi, nhìn xuoáng ñaát, khoâng lieác nhìn hai beân. Nhöng laïi phaïm giôùi, khoâng theo chaùnh haïnh; thaät chaúng phaûi Sa-moân maø gioáng Sa-moân; khoâng haønh phaïm haïnh maø töï noùi haønh phaïm haïnh; baïi hoaïi chaùnh phaùp; laø loaïi maø reã ñaõ muïc. Ngöôøi naøy goïi laø soáng maø gioáng chín25. Theá naøo laø ngöôøi chín maø gioáng soáng? Hoaëc coù Tyø-kheo taùnh haïnh coù veû queâ muøa, nhìn ngoù khoâng ngay, cuõng khoâng ñi ñuùng theo phaùp, hay lieác ngoù hai beân. Nhöng laïi tinh taán nghe nhieàu, tu haønh phaùp thieän, thöôøng giöõ giôùi luaät, khoâng maát oai nghi, thaáy ñieàu phi phaùp tí ti lieàn oâm loøng sôï haõi. Ngöôøi naøy goïi laø chín maø gioáng soáng. Theá naøo laø ngöôøi soáng maø gioáng soáng? Hoaëc coù Tyø-kheo khoâng giöõ giôùi caám, khoâng bieát leã tieát böôùc ñi, cuõng laïi khoâng bieát ra vaøo ñi laïi, cuõng laïi khoâng bieát ñaép y, mang baùt, caùc caên thaùc loaïn, taâm ñaém tröôùc saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp. Ngöôøi aáy phaïm giôùi caám, khoâng haønh chaùnh phaùp, khoâng laø Sa-moân maø gioáng Sa-moân, khoâng haønh phaïm haïnh maø gioáng phaïm haïnh; laø ngöôøi maø reã ñaõ muïc khoâng theå cöùu chöõa. Ngöôøi naøy goïi laø soáng maø gioáng soáng. Theá naøo laø

ngöôøi chín maø gioáng chín? Hoaëc coù Tyø-kheo giöõ gìn giôùi caám, ra vaøo, ñi böôùc, khoâng maát thôøi tieát, nhìn ngoù khoâng maát oai nghi, laïi raát tinh taán tu haønh phaùp thieän, moïi oai nghi leã tieát ñeàu thaønh töïu, thaáy ñieàu phi phaùp tí ti lieàn oâm loøng sôï haõi huoáng chi laø to lôùn. Ngöôøi naøy goïi laø chín maø gioáng chín. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø theá gian coù (boán) haïng ngöôøi nhö boán loaïi traùi naøy. Haõy hoïc ngöôøi quaû chín. Naøy caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy.

25. Paøli, ibid. “Haïng ngöôøi tôùi lui, cuùi ngöôùc, co duoãi,..., thaûy ñeàu ñoan chaùnh, nhöng khoâng nhö thaät bieát ñaây laø Khoå, ñaây laø Taäp,... : soáng maø coù maøu saéc nhö traùi chín.”

Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 8

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Hoâm nay khoâng trung coù gioù loác xoaùy. Neáu nhö coù chim naøo laïi bay ñeán ñoù, nhö oâ thöôùc, hoàng hoäc, gaëp gioù naøy thì ñaàu, naõo, loâng caùnh, moãi thöù moãi nôi. ÔÛ ñaây, moät Tyø-kheo cuõng laïi nhö vaäy, boû giôùi caám roài soáng ñôøi baïch y. Khi aáy, saùu vaät tuøy thaân nhö ba y, bình baùt, oáng ñöïng kim,... thuoäc moãi thöù ôû moãi nôi, gioáng nhö gioù loác xoaùy thoåi cheát chim kia. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, haõy tu haønh phaïm haïnh. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Sau khi nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, caùc Tyø-kheo hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 9

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Tyø-kheo neân bieát, coù boán loaïi chim naøy. Nhöõng gì laø boán? 1. Hoaëc coù chim tieáng hoùt hay maø hình thì xaáu. 2. Hoaëc coù chim hình ñeïp, maø tieáng hoùt thì dôû. 3. Hoaëc coù chim tieáng hoùt dôû maø hình cuõng xaáu. 4. Hoaëc coù chim hình ñeïp, tieáng hoùt cuõng hay. Theá naøo laø chim coù tieáng hoùt hay maø hình thì xaáu? Ñoù laø chim Caâu-sí-la26. Chim naøy tieáng hay maø hình thì xaáu. Theá naøo laø chim hình ñeïp maø tieáng hoùt dôû? Ñoù laø chim chí27. Chim naøy coù hình ñeïp maø tieáng hoùt dôû. Theá naøo laø chim coù tieáng hoùt dôû maø hình thì xaáu? Ñoù laø chim cuù. Chim naøy coù tieáng hoùt dôû hình cuõng xaáu. Laïi coù chim gì tieáng hoùt hay hình cuõng ñeïp? Ñoù laø chim coâng. Chim naøy coù tieáng hoùt hay hình cuõng ñeïp. Tyø-kheo, ñoù goïi laø coù boán loaïi chim naøy, maø moïi ngöôøi ñeàu bieát. ÔÛ ñaây cuõng vaäy, theá gian cuõng coù boán haïng ngöôøi nhö chim, maø moïi ngöôøi ñeàu bieát. Nhöõng gì laø boán? ÔÛ ñaây, hoaëc coù Tyø-kheo nhan saéc ñoan chaùnh, ra vaøo ñi laïi, ñaép y mang baùt, co duoãi, cuùi ngöôùc, oai nghi thaønh töïu, nhöng laïi khoâng

theå ñoïc tuïng ñöôïc

Caâu-sí-la . Chöa roõ chim gì. 26.

Chí ñieåu ; moät loaïi dieàu haâu, chim döõ. 27.

nhöõng phaùp maø khoaûng ñaàu thieän, giöõa thieän, cuoái thieän; khoâng theå vaâng laõnh phaùp, cuõng laïi khoâng theå kheùo ñoïc tuïng. Ñoù laø ngöôøi naøy coù hình ñeïp maø tieáng khoâng hay. Laïi coù nhöõng ngöôøi naøo maø tieáng hay nhöng hình xaáu? Hoaëc coù Tyø-kheo, ra vaøo, ñi laïi, co duoãi, cuùi ngöôùc, ñaép y mang baùt, maø khoâng thaønh töïu oai nghi; nhöng haèng thích noùi roäng. Ngöôøi aáy laïi sieâng naêng trì giôùi, nghe phaùp, coù khaû naêng bieát nhöõng ñieàu hoïc, nghe nhieàu nhöõng phaùp maø khoaûng ñaàu thieän, giöõa thieän, cuoái thieän, nghóa lyù saâu xa, tu phaïm haïnh ñaày ñuû. Hôn nöõa ñoái phaùp kia, kheùo thoï trì, kheùo ñoïc tuïng. Ngöôøi naøy goïi laø coù tieáng hay maø hình xaáu. Laïi coù nhöõng ngöôøi naøo coù tieáng dôû maø hình cuõng xaáu? Hoaëc coù ngöôøi phaïm giôùi, khoâng sieâng naêng, khoâng nghe nhieàu, nhöõng gì ñaõ nghe lieàn queân. Caàn phaûi ñaày ñuû phaïm haïnh ôû trong phaùp naøy, nhöng ngöôøi khoâng vaâng laõnh. Ngöôøi naøy goïi laø tieáng dôû maø hình cuõng xaáu. Laïi coù nhöõng ngöôøi naøo coù tieáng hay, hình cuõng ñeïp? Hoaëc coù Tyø-kheo töôùng maïo ñoan chaùnh, ra vaøo, ñi laïi, ñaép y, mang baùt, khoâng nhìn ngoù hai beân; roài laïi sieâng naêng tu haønh thieän phaùp, giôùi luaät ñaày ñuû, thaáy ñieàu phi phaùp nhoû coøn luoân oâm loøng sôï haõi huoáng nöõa laø lôùn, cuõng laïi nghe nhieàu, ghi nhaän khoâng queân; laïi tu haønh toát ñeïp nhöõng phaùp maø khoaûng ñaàu thieän, giöõa thieän, cuoái thieän. Ngöôøi aáy kheùo thoï trì, ñoïc tuïng phaùp nhö vaäy. Phaùp nhö vaäy kheùo ñoïc tuïng. Ngöôøi naøy goïi laø tieáng hay thaân cuõng ñeïp. Ñoù goïi laø theá gian coù boán haïng ngöôøi naøy ôû ñôøi, maø moïi ngöôøi ñeàu bieát. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, haõy hoïc tieáng hay, hình cuõng ñeïp. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Sau khi nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, caùc Tyø-kheo hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 10

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: Coù boán loaïi maây28. Nhöõng laø boán? 1. Hoaëc coù maây, saám maø khoâng möa. 2. Hoaëc coù maây, möa maø khoâng saám. 3. Hoaëc coù maây, vöøa möa vöøa saám. 4. Hoaëc coù maây cuõng khoâng möa cuõng khoâng saám. Ñoù goïi laø boán loaïi maây. Theá gian coù boán haïng ngöôøi gioáng nhö maây. Nhöõng gì laø boán haïng ngöôøi? 1. Hoaëc coù Tyø-kheo saám maø khoâng möa. 2. Hoaëc coù Tyø-kheo möa maø khoâng saám. 3. Hoaëc coù Tyø-kheo cuõng khoâng möa cuõng khoâng saám. 4. Hoaëc coù Tyø-kheo cuõng möa cuõng saám. Theá naøo laø Tyø-kheo saám maø khoâng möa? Hoaëc coù Tyø-kheo lôùn tieáng taäp tuïng Kheá kinh, Kyø-daï, Thoï quyeát, Keä, Baûn maït, Nhaân duyeân, Dó thuyeát, Sinh kinh, Tuïng, Phöông

28. Cf. A IV 102 Dutiyavalaøhakasuttaö (R.ii. 103).

ñaúng, Vò taèng höõu phaùp, Ví duï; nhöõng phaùp nhö vaäy kheùo ñoïc tuïng, khoâng maát nghóa noù, nhöng khoâng roäng noùi phaùp cho ngöôøi khaùc. Ngöôøi naøy goïi laø saám maø khoâng möa29. Theá naøo laø Tyø-kheo möa maø khoâng saám? Hoaëc coù Tyø-kheo coù töôùng maïo ñoan chaùnh, oai nghi ra vaøo, ñi laïi, tôùi döøng ñeàu bieát taát caû, tu taát caû phaùp thieän khoâng maûy may ñeå maát; song khoâng nghe nhieàu, cuõng khoâng lôùn tieáng ñoïc tuïng, laïi khoâng tu haønh Kheá kinh, Boån maït, Thoï quyeát, Keä, Baûn maït, Nhaân duyeân, Ví duï, Sinh kinh, Phöông ñaúng, Vò taèng höõu phaùp, song theo ngöôøi khaùc vaâng laõnh cuõng khoâng queân maát, thích cuøng theo vôùi Thieän tri thöùc. Nhöng cuõng thích noùi phaùp cho ngöôøi khaùc. Ngöôøi naøy goïi laø möa maø khoâng saám30. Theá naøo laø Tyø-kheo cuõng khoâng möa cuõng laïi khoâng saám? Hoaëc coù ngöôøi töôùng maïo khoâng ñoan chaùnh, oai nghi ra vaøo, ñi laïi, tieán döøng taát caû ñeàu thieáu soùt, khoâng tu caùc phaùp thieän, maø laïi khoâng nghe nhieàu, cuõng khoâng lôùn tieáng ñoïc tuïng, laïi khoâng tu haønh Kheá kinh cho ñeán Phöông ñaúng, cuõng laïi khoâng vì ngöôøi khaùc noùi phaùp. Ngöôøi naøy goïi laø cuõng khoâng möa cuõng khoâng saám. Theá naøo laø Tyø-kheo cuõng möa cuõng saám? Hoaëc coù ngöôøi töôùng maïo ñoan chaùnh, oai nghi ra vaøo, ñi laïi, tieán döøng bieát roõ taát caû, öa thích hoïc vaán, nhöõng gì ñaõ nhaän khoâng queân, cuõng thích noùi phaùp cho ngöôøi khaùc. Khuyeán khích ngöôøi khaùc khieán hoï vaâng laõnh. Ngöôøi naøy goïi laø cuõng saám cuõng möa. Tyø-kheo, ñoù goïi laø theá gian coù boán haïng ngöôøi naøy. Cho neân, Tyø-kheo haõy hoïc ñieàu naøy. Sau khi nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, caùc Tyø-kheo hoan hyû phuïng haønh.

Keä toùm taét:
Ñeá, nhieâu ích, A-nan
Gaùnh naëng, boán sinh, keát
Boán quaû, gioù loác xoùay
Boán chim, saám sau cuøng.

29. Paøli, ibid. “Thoâng suoát Kheá kinh (sutta), ÖÙng tuïng (geyya),… nhöng khoâng nhö thöïc bieát ñaây laø Khoå, ñaây laø Taäp,…: Saám maø khoâng möa”. 30. Paøli, ibid., “Khoâng thoâng suoát Kheá kinh, ÖÙng tuïng,… nhöng nhö thöïc bieát ñaây laø Khoå, ñaây laø Taäp: Möa maø khoâng saám.”

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.